

УДК 351.72 (477) «18/19»

УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ІНСТИТУЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТОЛІТЬ): ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Степан ЦЕРКОВНИК,

аспірант кафедри теорії та історії держави і права,
конституційного та міжнародного права
Львівського державного університету внутрішніх справ

SUMMARY

The article is devoted to the historical and legal analysis of forming and functioning of Ukrainian cultural and educational organizations, companies and unions of Eastern Galicia in the second half of XIX – first half of XX century) in imitation of Ukrainian pedagogical company “Ridna Shkola”, Ukrainian National museum, the Company of Petro Mohyla Ukrainian scientific summaries, the theater company “Ukrainska besida”, the Company “Ukrainska Ruska Bursa”. The legal foundations of activity of cultural and educational institutions in the form of analysis of initial documents, and also organizational and legal structure of the companies, which details their legal status and specific activities are examined in the article.

Key words: cultural and educational institutions, Eastern Galicia, Company, General meeting, Board, Main department, Regulations.

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена історико-правовому аналізу становлення й функціонування українських культурно-освітніх організацій, товариств і спілок Східної Галичини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століть на прикладі Українського педагогічного товариства «Рідна школа», Українського національного музею, Товариства українських наукових викладів ім. Петра Могили, Театрального товариства «Українська бесіда», Товариства «Українсько-руська Бурса». Досліджуються правові засади діяльності культурно-освітніх інституцій у формі аналізу уставних документів, а також організаційно-правова структура товариств, що деталізує їхній правовий статус і специфіку діяльності.

Ключові слова: культурно-освітні інституції, Східна Галичина, Товариство, Загальні збори, Виділ, Головна управа, Статут.

Постановка проблеми. Проблема історико-правового аналізу становлення й функціонування українських культурно-освітніх інституцій Східної Галичини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століть поки що не посіла належного місця серед досліджень вітчизняних правників. В останні три десятиріччя з'явилась низка праць переважно історичного спрямування, присвячених цій проблемі. Зокрема, відзначаємо наукові розвідки Л. Вовк, В. Гнатюка, З. Зайцевої, З. Калиновського, М. Кріля, І. Курляка, В. Лукашева, С. Марчучка, С. Пахолківа, О. Плитуса, В. Попова, Б. Савчука, Г. Сіромської, Б. Ступарика, О. Сухого, З. Ханас, П. Хмельовського, Л. Шологон, Ю. Юрківа та ін.

Найбільш якісно історичні та правові засади становлення й функціонування організацій, товариств і спілок можна проаналізувати, зосередивши увагу на дослідженні уставних документів, серед яких ключове місце належить статутам. Статути організацій, товариств і спілок становлять важливий матеріал для вивчення специфіки їхньої діяльності. У статутах міститься інформація щодо цілей і завдань, форм діяльності, повноважень органів правління, прав та обов'язків членів, органів, що здійснюють контрольні й ревізійні функції, вирішення спорів, способів ліквідації тощо.

Актуальність теми. Значимість історико-правового аналізу становлення й функціонування українських культурно-освітніх інституцій Східної Галичини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століть зумовлена тим, що вони пройшли декілька етапів розвитку, кожен із яких характеризувався політичними, економічними, соціальними та правовими чинниками, що загалом зумовлювали історико-правовий розвиток на західноукраїнських землях у досліджуваній період.

Метою статті є аналіз історико-правових засад становлення й функціонування українських культурно-освітніх інституцій Східної Галичини в другій половині ХІХ – першій половині ХХ століть. Ця мета дає підстави виокремити низку завдань, а саме: з'ясувати передумови становлення українських культурно-освітніх установ, товариств і спілок на теренах Східної Галичини; проаналізувати організаційно-правову структуру досліджуваних інституцій, а також зміст і характер їхньої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною ареною бурхливого піднесення українського національно-культурного розвитку в другій половині ХІХ – початку ХХ століть були західноукраїнські землі. Провідну роль у цьому, як і раніше, відігравали представники інтелігенції та духовенства. Однак навіть у середовищі цієї прогресивної й освіченої частини суспільства панували різні погляди та настрої. Більша частина старшої за віком консервативної інтелігенції почала схилитись до напрямку так званого «культурницького москвофільства». Навіть деякі видатні галицькі діячі, котрі раніше стояли на позиціях окремішності українського народу, стали всіляко пропагувати ідею національно-культурної єдності Галицької Русі з Великою Росією. Але існувала й інша точка зору. Її носіями були так звані народовці – представники молодшої генерації українського національного руху, які рішуче виступили проти консервативно-москвофільського табору.

На відміну від українців, що проживали в складі Російської імперії, українське населення західноукраїнських земель, використовуючи переваги західноєвропейської конституційної монархії, отримало значно кращі умови для свого політичного й культурно-освітнього розвитку. У своєму державно-політичному розвитку українці Австро-Угорської

монархії не поступалися іншим народам імперії, які створили власні держави. Однак, незважаючи на те що на законодавчому рівні було зроблено немало для освіти й мистецтва, реальні обставини політичного, культурного та економічного життя держави не завжди позитивно впливали на нього. Кількість і функціонування українських початкових шкіл, учительських семінарій і гімназій яскраво демонструє це. Такі обставини негативно впливали на розвиток національної освіти, без якої поступ українців Австро-Угорщини був не можливий. Тому дуже важливо, що українці намагалися скористатися демократичними нормами, закладеному в Основному Законі держави, для захисту прав української школи та освітян на вільний національний розвиток.

Водночас під впливом національно-визвольних програм слов'янських народів, їхніх рухів Габсбурги змушені були пристосовувати освітні процеси до суспільно-політичного становища, враховувати реальну ситуацію й вимоги інших народів, насамперед слов'янських, що замешкували імперію [1, с. 62].

Слідом за «Просвітою» та Літературним товариством ім. Шевченка, які займалися науковою і просвітницькою роботою і про діяльність яких досить багато відомо, у 80-х роках XIX століття в Східній Галичині виникає низка українських культурно-освітніх товариств, метою яких стає розвиток освіти в краї, а також виховна й патріотична робота серед українського населення.

У серпні 1881 року у Львові Галицьким намісництвом був затверджений Статут Руського педагогічного товариства, яке стало, по суті, першою в Східній Галичині українською громадською культурно-освітньою інституцією. Згідно зі Статутом, основним його завданням була турбота про шкільництво і справи виховання в краї. Провідними напрямками діяльності Товариства стали боротьба з неписьменністю й малограмотністю, поширення загальноосвітніх, господарсько-фахових знань, видавничтво та поширення літератури, букварів і методичних посібників, проведення різноманітних культурно-освітніх заходів.

У березні 1884 року відбулися перші Загальні збори Товариства, на яких були обрані керівні органи, зокрема центральний Виділ Товариства, який задекларував широкомасштабну програму розбудови національної школи.

Так, у 1889 році Руське педагогічне товариство засновує мережу бурс для бідної учнівської молоді. Протягом 1906–1910 років під патронатом Товариства була відкрита перша українська приватна народна школа, розпочалась організація підготовчих курсів для вступу української молоді в середні навчальні заклади, засновані перші в Східній Галичині українські приватні гімназії, започаткована широкомасштабна акція зі створення системи української приватної середньої освіти.

Перебуваючи у правовому полі Австро-Угорщини, будучи під контролем її адміністративних органів, Руське педагогічне товариство намагалось зберігати внутрішню автономію та незалежність, що виявилось у самостійному виробленні й реалізації ідеологічної платформи, в існуванні окремого управлінського апарату та організаційної структури.

Одним із головних етапів діяльності Товариства варто вважати Загальні збори Товариства 1912 року, які внесли зміни до Статуту. Зокрема, затверджувалися нова назва організації – Українське педагогічне товариство (далі – УПТ), а також нові керівні органи – Головна управа, Загальний з'їзд тощо. Варто зазначити, що З'їзд поглибив децентралізацію УПТ, яке стало фактично союзом автономних організацій – «Кружків» (гуртків – авт.).

З відновленням у 1918 році на теренах Австро-Угорської імперії української державності з'явилася потенційна можливість ефективного розв'язання про-

блем освіти і шкільництва у власній державі, адже уряд Західноукраїнської Народної Республіки одним із пріоритетних завдань розглядав розбудову системи національної освіти. Однак польсько-українська війна 1918–1919 років і встановлення польського окупаційного режиму перекреслили їх. Спішно ліквідовуючи українські школи й культурно-освітні заклади, польська влада на початку 1920-х років здійснювала повну централізацію, усунувши вплив громадського чинника.

Нова ера в українсько-польських відносинах другої половини 20-х років XX століття сприяла поживленню організаційної діяльності Товариства. 23 червня 1926 року Львівське воєводство затвердило проект нового Статуту, в якому запроваджувалася нова назва організації – Українське педагогічне товариство «Рідна школа» (або скорочено «Рідна школа» – авт.).

Членство в УПТ «Рідна школа» регулювалось Статутом досить ретельно. Зокрема зазначалось, що Товариство складалось із членів звичайних, «спомогаючих» (сприяючих – авт.) і почесних. Звичайним членом могла стати кожна особа української національності, яку приймала Старшина (вища управлінська ланка Повітового кружка – авт.) одного з кружків за затвердженням Головної управи, сплативши суму членського внеску, визначену Загальним з'їздом [2, арк. 6]. У такий самий спосіб могла стати членом будь-яка особа, яка мала поручителя серед дійсних членів, про що поручитель повідомляв письмово.

У Статуті щодо устрою Товариства чітко простежувався принцип децентралізації, який полягав у тому, що ключовими ланками в діяльності Товариства були не вищі органи управління, а Повітові кружки, які володіли достатньою самостійністю в прийнятті рішень і виконанні цілей і завдань, яке ставило перед ними УПТ «Рідна школа».

Для забезпечення дотримання прав членів Товариства та з метою належного контролю роботи органів правління Товариства, відповідно до статуту створювалася спеціальна Контрольна комісія, яка обиралась на рік і складалась із 3–5 членів.

У Статуті зазначалось і те, що, коли Загальні збори висловлювали недовіру Старшині та Контрольній комісії кружка, тоді повинна була бути обрана тими самими Зборами Ревізійна комісія, якій доручалось провести в найкоротший термін ревізію всієї діяльності кружка.

Згідно з § 30 Статуту, всі непорозуміння між членами Товариства вирішував Мировий суд. Варто зазначити, що інститут Мирового суду фігурував практично в усіх подібних українських організаціях і створювався на принципах неупередженості й демократичності, оскільки кожна сторона мала бути представлена своїм делегатом у цьому органі.

Головна управа була найвищою виконавчою владою Товариства, яка здійснювала керівництво Повітовими союзами кружків і кружками, затверджувала і скасовувала їхні ухвали, вела нагляд за ними та могла ліквідувати Старшину кружка або Раду Повітового союзу кружків.

До Головної управи Загальний з'їзд Товариства обирав Голову на один рік, 24 члени на 2 роки і 3 заступників на рік. Для вирішення всіх оперативних справ Головна управа обирала з-поміж себе на один рік Президію, що складалась із Голови і 8 членів [6, арк. 22]. Засідання Головної управи Товариства мали відбуватися щонайменше раз на 2 місяці, на яких мали бути присутніми більше ніж половина всіх членів Головної управи. Рішення приймалися абсолютною більшістю голосів [2, арк. 24].

Звичайний Загальний з'їзд Товариства відбувався щороку, по можливості 1 і 2 листопада. У міру потреби за поданням щонайменше 1/10 членів усіх кружків Головна управа могла скликати Надзвичайний загальний з'їзд. Загальний

з'їзд приймав звіти діяльності Головної управи й Контрольного комітету, ухвалював та обговорював важливі питання діяльності Товариства, зїмни в Статуті, прийняття й виключення членів, ліквідацію органів Товариства. Для легітимності ухвал Загального з'їзду необхідна була присутність щонайменше 100 членів, які мали право голосу. Рішення приймалися абсолютною більшістю голосів [2, арк. 29].

Ухвалення нового Статуту Товариства дало змогу значно розширити мережу діяльності установи, а також активізувати її роботу. Так, у 1927 році виходить перший номер друкованого органу Товариства – часопис «Рідна школа», присвячений справам усенародного та середнього шкільництва на всіх українських землях під польською окупацією.

У 1905 році за ініціативою та сприянням митрополита Андрея Шептицького з метою збереження пам'яток давньої української культури в м. Львові створений Український національний музей. Будучи за своєю сутністю науковою фундацією, Національний музей складався з відділів: книгозбірня рукописів і стародруків, архів, історично-культурний, старовинної зброї, золотарства, тканин, ікон, портретів, етнографії, нумізматики та бібліотеки. Зокрема, станом на 1924 рік у музеї зберігалось «стародавніх рукописів – 93, стародруків – 69, ікон – 31, виробів металевих і дерев'яних виробів – 37, костюмів і матерій – 15, монет – 10, карт географічних – 21 і т. д.» [3, арк. 5]. У 1925 році працівниками музею зібрано понад 1 000 одиниць експонатів різного характеру, а відвідали музей 687 осіб [3, арк. 6].

Управа Музею протягом усього періоду існування робила все можливе й докладала всіх зусиль щодо збереження пам'яток української культури та забезпечення національно-патріотичного виховання молоді. Важко переоцінити й культурно-освітню діяльність, якою займався Український національний музей у вигляді проведення різноманітних освітніх, виховних заходів та організаційних заходів (читання працівниками Музею лекцій, організацію наукових диспутів, семінарів, конференцій, організацію місцевих і регіональних музеїв).

У 1908 році у Львові на основі Статуту, затвердженого в 1906 р., було засноване Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили. Метою Товариства було поширення та популяризація знання в усіх галузях через науки та науково-популярні заходи й систематичні курси з української мови; наукові, науково-популярні, літературні та публіцистичні видання, як періодичні, так і неперіодичні; утримання загальнодоступних бібліотек і музеїв; створення філій і кружків Товариства та опіка над ними [4, арк. 8].

Органами управління Товариством, за аналогією з іншими українськими культурно-освітніми установами, були Загальні збори, Головна рада, Контрольна комісія та Мировий суд. Причому Головна рада Товариства становила найвищу виконавчу владу товариства, яка виконувала функції Виділу (як в інших культурно-освітніх товариствах – авт.).

Контрольна комісія складалась із 4-х членів Товариства, обраних на Загальних зборах. До її повноважень уходили перевірка рахунків товариства і звітування перед Загальними зборами про свою діяльність. Членами Контрольної комісії не могли бути члени Ради Товариства, їхні заступники й функціонери Товариства (особи, які отримували заробітну плату за виконання своїх функцій) [4, арк. 10].

Велика увага в Статуті Товариства приділялась створенню та функціонуванню філій і кружків, які відігравали вагомий роль у культурно-освітній і виховній діяльності інституції. У численних звітах про діяльність Товариства зазначалось, що філії та кружки були, по суті, «зв'язуючими

ланками роботи Товариства із населенням» [5, арк. 1], мали свої представництва по всій Галичині, а саме: у Львові, Перемишлі, Рогатині, Самборі, Станіславові, Тереховлі, Тернополі тощо» [6; 7].

Ще однією інституцією культурно-освітнього напрямку була заснована ще в 1861 році у Львові «Руська бесіда». Статутом Товариства передбачалось влаштування концертів, театральних вистав та інших розваг. Товариство утримувало клуби, театральні групи, читальні, бібліотеки. А в березні 1864 року був відкритий перший у Галичині український професійний театр, відомий на початках під однойменною назвою «Руська бесіда» [8, с. 6].

У 60–70 роки XIX століття в керівництві Товариства переважали москвофіли, однак від початку 80-х років XIX століття пальму першості перехопили народовці, які стояли на позиціях національно-культурного відродження на західноукраїнських землях і були яскравими виразниками українофільства. На початку XX століття (1914 р. – авт.) назва Товариства змінилась на «Українська бесіда».

У Статуті Товариства 1896 року зазначалось, що «ціллію товариства є розвиток освіти і пробудження національної свідомості, а головними завданнями – організація музичних та декламаторських вечорів, забав із танцями, наукових заходів, керівництво народно-руським театром, утримання бібліотеки, розмови, гра в карти, на більярді, в шахи та ін.» [9, арк. 10].

У § 9 Статуту Товариства зазначалось, що кожний звичайний член Бесіди мав право: а) брати участь у Загальних зборах, сплачувати членські внески, а також реалізовувати право активного й пасивного вибору; б) брати участь у засіданнях Виділу; в) ознайомлюватись із рахунками Товариства; г) брати участь у всіх заходах, що проводить Бесіда з вільною можливістю запрошувати на них членів родини, які до Бесіди не належать [9, арк. 11]. Варто зазначити, що почесні члени мали ті самі права, що і звичайні, однак із правом лише пасивного вибору. Питання прийняття звичайних членів вирішував Виділ Товариства абсолютною більшістю голосів, а почесних членів приймали Загальні збори Товариства за поданням Виділу.

Згідно з §§19–28 Статуту Товариства, всіма справами Бесіди керували Загальні збори та Виділ. Загальні збори скликалися на вимогу Виділу кожного березня один раз у рік. Про це повідомляли письмово кожного члена Товариства за 14 днів до їх проведення. На вимогу щонайменше 15 членів Товариства Виділ міг скликати Надзвичайні збори. Рішення на Загальних зборах приймалось абсолютною більшістю голосів, однак для рішення про ліквідацію Товариства необхідна була присутність 2/3 членів Бесіди [9, арк. 12].

Загальні збори приймали почесних членів, обирали з-поміж звичайних членів Бесіди Виділ Товариства, затверджували рішення Виділу, вирішували питання про зміни в Статуті, приймали рішення про укладання угод, які підписувались довше ніж на рік, приймали рішення про включення та виключення звичайних членів, вирішували питання про ліквідацію Товариства, приймали рішення про розмір членських внесків.

Згідно з §§ 29–37 Статуту, Виділ Товариства складався із 7 членів і 3 заступників, обраних на Загальних зборах. Рішення Виділу вважались правомочними, якщо були присутні хоча б 4 члени. Виділ обирав з-поміж себе абсолютною більшістю голосів голову, заступника голови, господаря, секретаря, завідувача бібліотека й референта для справ театральних. Виділ мав право: приймати та виключати звичайних членів; управляти майном Бесіди; встановлювати оплату для службовців Виділу; забезпечувати виконання рішень Загальних зборів; укладати річні угоди; вирішувати питання про зміну «льокалю» (місця перебування – авт.) Бесіди [9, арк. 13–14].

Цікавим положенням Статуту було те, що в разі ліквідації Товариства все майно Бесіди мало перейти у власність Товариства «Просвіта» або Наукового товариства імені Шевченка у Львові. До речі, це стосувалось й інших українських громадських, наукових і культурно-освітніх інституцій, які в прикінцевих положеннях своїх уставних документів зазначали вищезгадане положення.

10 січня 1911 року рескриптом Галицького намісництва № 5460 у Львові засноване благодійне Товариство «Українсько-руська Бурса імені митрополита гр. Андрія Шептицького». «Ціллю Товариства було створення для бідної української молоді спеціальної Бурси із безкоштовним навчанням та забезпеченням усім необхідним, включаючи їжу та шкільний інвентар, а також пошук обдарованої молоді для продовження нею навчання та підвищення освітнього рівня» [10, арк. 15].

Товариство складалось із членів-покровителів, засновників, звичайних і спомагаючих членів. «Членом-покровителем ставав той, кому Загальні збори за поданням Виділу надавали таке право за надзвичайні заслуги, або пожертву на цілі товариства у сумі не менше, ніж 1 000 корон. Членами-засновниками були ті, хто сплачував 100 корон. Звичайні члени Товариства сплачували 2 корони на рік. Члени спомагаючі жертвували на цілі Товариства одразу суму – не меншу, ніж 2 корони» [10, арк. 16].

З кінця XIX століття на теренах Східної Галичини поширюється український жіночий рух, метою якого було долучитись до активної культурно-просвітницької діяльності, що була яскраво представлена низкою вітчизняних громадських, наукових і просвітницьких товариств. У кінці XIX століття жіночі організації були доволі нечисленними й в основному представлені так званою «Жіночою громадою». Однак на початку XX століття їхня роль у національному й культурному житті на західноукраїнських землях набуває більш істотного та вагомого характеру.

З початку XX століття Жіноча громада починає все активніше долучатися до різних проєктів, зокрема щодо створення кооперативних і благодійних установ, освітніх закладів тощо. Особливо відзначаємо ідею «будівництва нового приміщення освітнього закладу «Руська бурса» в 1907 році, заснування філії «Взаємної помочі українських вчителів» у 1905 році. Українське жіноцтво також сприяло діяльності осередків спортивної організації «Сокіл» і щойно створених гуртків скаутської організації «Пласт» [11, с. 30–31].

У 1917 році, перейменоване з «Жіночої громади» в «Союз Українок», Товариство стає найбільшою жіночою організацією не тільки в Галичині, а й на всіх українських землях загалом. Вищим органом управління, зазначеним у Статуті Товариства 1917 року, ставав Головний Виділ. Цілі Товариства – просвітня, економічна й товариська організація українського жіноцтва [12, арк. 3].

У Статуті зазначалось, що для досягнення своїх цілей Товариство створювало у своїй структурі 4 секції: релігійно-гуманітарну, літературно-шкільну, робітничо-промислово та господарсько-торговельну. Головні завдання секцій полягали в поширенні й забезпеченні освітньої діяльності; виданні часописів та іншої друкованої продукції Товариства з метою популяризації освіти й надання методичної допомоги українським учням; заснуванні дитячих садків, притулків і бурс для бідної української молоді; заснуванні господарських спілок і промислових крамниць; створенні різноманітних допоміжних курсів із навчання української молоді; створенні усіляких благодійних організацій; заснуванні філій і кружків Товариства по містах і селах Галичини тощо.

Політика, яку проводив польський уряд у Східній Галичині й котра передбачила суцільну «полонізацію» краю, змушувала українські культурно-просвітницькі това-

риства пристосовувати свою діяльність до нових викликів. Це вимагало пошуку нових підходів до цілей і завдань організацій, що, зокрема, торкнулось і Союзу Українок.

У Статуті Товариства, затвердженому 10 травня 1924 року, зазначалося, що «основним його завданням було поширення освіти серед жінок шляхом відкриття для них доступу до гімназій та університетів».

Окремо до Статуту Товариства був прийнятий «Правильник» (устав – авт.), який регламентував проведення загальних з'їздів делегаток Товариства, що повинні були відбуватись 2 рази в рік, причому один раз З'їзд повинен був збігатися з проведенням Загальних зборів Товариства [13, арк. 1].

У 30-х роках XX століття Союз Українок усе більше зосереджувався на освітній діяльності, зокрема створенні освітньої секції, діяльність якої передбачала «організацію освітніх сил і консолідацію праці в освітній та шкільній діяльності шляхом розповсюдження філій та кружків» [14, арк. 14].

Упродовж досліджуваного періоду український жіночий рух у Східній Галичині за умов Другої Речі Посполитої продемонстрував високий рівень самоорганізації, сформував чітку триступеневу структуру – Головний відділ у центрі, філії в містах і гуртки в селах. Ідейно-організаційно відновившись у 1917 році, західноукраїнський жіночий рух створив ідеологічні та організаційні засади його поєднання з визвольними змаганнями українців і їхнім суспільно-політичним рухом [15, с. 12]. Українські жіночі організації в співпраці з іншими національними громадськими товариствами, передусім УПТ «Рідна школа» та «Просвітою», приділяли велику увагу вдосконаленню форм і змісту українського приватного шкільництва, головне покликання якого вбачали у формуванні в учнів морально-релігійних переконань, національно-громадянських рис, естетичних смаків, а також глибоких знань із широкого кола загальноосвітніх предметів.

Висновки. Становлення й функціонування культурно-освітніх товариств Східної Галичини в другій половині XIX – першій половині XX століть було спрямоване на формування національної та суспільної свідомості українського народу, а також на забезпечення належної освіти й виховання.

Діяльність українських культурно-освітніх інституцій ґрунтувалась на правових засадах Статутів і рішеннях окупаційних органів державної влади (австрійських і польських). Організаційно-правова структура товариств, їхня управлінська ланка та місцеві осередки були побудовані в такий спосіб, щоб забезпечити максимальний ефект щодо вирішення культурних, освітніх і виховних проблем українського населення.

Порівнюючи статuti українських культурно-освітніх організацій, товариств і спілок, відзначаємо подібність між ними як у плані підходу до складання, так і в аспекті висвітлення організаційно-управлінської структури. Це можна пояснити подібністю цілей і завдань вищезазначених установ і відповідністю їх створення чинному законодавству тих держав, на теренах яких у різний період діяли вітчизняні культурно-освітні інституції.

Список використаної літератури:

1. Кріль М.М. Слов'янські народи Австрійської монархії: освітні та наукові взаємини з українцями. 1772–1867 / М.М. Кріль. – Львів : В-во «Сполом», 1999. – 296 с.
2. Центральний державний історичний архів у Львові (далі – ЦДАЛ). – Фонд 206 «Українське педагогічне товариство «Рідна школа», м. Львів». – Опис 1. – Спр. 107.
3. ЦДАЛ. – Фонд 750 «Український Національний музей, м. Львів». – Оп. 1. – Спр. 2.

4. ЦДІАЛ. – Фонд 736 «Товариство українських наукових викладів ім. Петра Могили». – Оп. 1. – Спр. 1.
5. ЦДІАЛ. – Фонд 736. – Оп. 1. – Спр. 6.
6. ЦДІАЛ. – Фонд 736. – Оп. 1. – Спр. 2.
7. ЦДІАЛ. – Фонд 736. – Оп. 1. – Спр. 4.
8. Попов В. Руська бесіда: Очерк / В. Попов, З. Калиновський. – Львів : Ахшот, 2006. – 78 с.
9. ЦДІАЛ. – Фонд 514 «Театральне товариство «Українська бесіда», м. Львів». – Оп. 1. – Од. зб. 1.
10. ЦДІАЛ. – Фонд 514. – Оп. 1. – Од. зб. 45.
11. Ханас З.Б. Нариси з історії жіночого руху Стрийщини / З.Б. Ханас. – Стрий : Видавничий дім «Укрпол», 2007. – 359 с.
12. ЦДІАЛ. – Ф. 319 «Центральне товариство українок «Союз Українок». – Оп. 1. – Спр. 1.
13. ЦДІАЛ. – Ф. 319. – Оп. 1. – Спр. 11.
14. ЦДІАЛ. – Ф. 319. – Оп. 1. – Спр. 48.
15. Юрків Ю.В. Українські жіночі організації у національно-політичному житті Східної Галичини (1917–1939 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 / Ю.В. Юрків. – Чернівці, 2009. – 21 с.

